

ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Христина Варварук
студентка групи ПОІО-42
Педагогічного факультету
Прикарпатського національного
Університету ім.В.Стефаника
Керівник- к.п.н., доцент **Бай І.Б.**

***Анотація.** Статтю присвячено аналізу готовності дитини до образотворчої діяльності. Малювання розглядається, як діяльність, в яку дитина включається з дуже раннього віку – з 2-3 років. Готовність дитини до образотворчої діяльності розглядається за наявності таких якостей: наявність технічних навичок використання художніх матеріалів, володіння знаннями про різноманітні фарбуючі матеріали, їх зображувально-виразні можливості, володіння основами колористики, опанування основ композиції.*

***Ключові слова:** образотворча діяльність, малюнок, фарбуючі матеріали, колір.*

***Abstract.** The article describes analysis of the child's readiness for expressive activity. Drawing regarded as an activity that child applying from very early age, 2-3 years old. A child is considered ready for expressive activity if she following skills and knowledge: the availability of technical skills using art materials, possession of knowledge about a variety of painting materials, their figurative and expressive possibilities, possession of color basics, mastering the basics of composition.*

***Keywords:** expressive activity, picture, painting materials, color.*

Постановка проблеми. З упевненістю можна сказати, що кожна дитина народжується з природними творчими задатками, але творчими людьми виростають лише ті, умови виховання яких дозволили розвинути ці здібності вчасно. Багато залежить від того, хто опиниться поруч із дітьми, коли вони робитимуть перші кроки у складний та багатогранний світ мистецтва.

Образотворча діяльність має важливе значення для всебічного розвитку особистості. У процесі створення зображення в дитини формуються спостережливість, естетичне сприйняття, художній смак, творчі здібності. Образотворча діяльність надає можливість доступними засобами висловити емоційний стан дитини, її ставлення до навколишнього світу, вміння самостійно створювати прекрасне, а також бачити його у творах мистецтва. У педагогічній практиці образотворче мистецтво сприяє розвитку образного мислення, асоціативної пам'яті, художньої уяви. Воно певною мірою впливає на внутрішній світ дитини, залучає його до сфери людських емоцій, виховує здібність орієнтуватися в навколишньому житті, пробуджує сприйнятливність до прекрасного [3; 102].

Аналіз останніх досліджень. З кінця ХІХст. дитячий малюнок привернув до себе увагу вчених різних напрямків - психологів, педагогів, етнографів, мистецтвознавців, істориків, як вітчизняних, так і закордонних.

Вивченням дитячого малюнка займалися Д. Селлі, Н. Браушвінг, Р. Лашпрехт, Г. Кершенштейнер. Питанням творчості займалися такі педагогічні класики, як В. Сухомлинський та А. Макаренко, а також це питання досліджують сучасні українські педагоги В. Мовчан, Л. Любарська, О. Кілініченко, В. Власова, М. Резніченко, Є. Белкіна, Ж. Марчук.

Мета. Встановити сукупність необхідних вмінь дитини за якими можна визначати готовність молодшого школяра до образотворчої діяльності

Виклад основного матеріалу. Малювати діти починають з досить раннього віку. Перші спроби цього виду діяльності проявляються в 2 роки, а то і раніше. Відомий німецький педагог Георг Міхаель Кершенштейнер називає це стадією каракуль. Дитина не здатна малювати щось реальне, під час зображення різнохарактерних ліній вона отримує задоволення від самих рухів. Приблизно в 3 роки дитина переходить на «стадію чистої схеми». Малюнки мало чим відрізняються за якістю від попередніх, однак дитина починає давати їм назви ідентифікуючи з певними предметами чи явищами. На цих стадіях у дитини розвивається зорово-моторна координація, здатність до образного відображення навколишнього світу. На третій стадії «силуетів або контурів», початок якої припадає на 3-5 років, малюнки дітей відрізняються примітивною виразністю. На останній стадії «пластичного зображення» (з 6 років) дитина зображує об'єкти з тими якостями, які вона реально бачить. [1; 104]

З цього випливає, що в малювання як специфічний вид діяльності дитина включається задовго до вступу в школу. Хоча початок процесу образотворчості не співпадає зі вступом дитини до школи, я б виділила дошкільний період, як підготовчий, а період початкової школи – саме як початок образотворчої діяльності.

На мою думку найбільш ефективним методом визначення якісного рівня готовності дитини до образотворчої діяльності є аналіз дитячого малюнка. Саме він є своєрідним дзеркалом умінь і навичок дитини. Але що повинен бачити вчитель в дитячому малюнку визначаючи рівень готовності дитини до образотворчості? Це володіння основами кольорознавства та композиції, а також іншими необхідними вміннями.

Дитина у дошкільний період оволодіває певною системою необхідних знань і умінь які стають основою більш якісної і продуктивнішої діяльності. В цей період використовуються різноманітні художні матеріали. Дитина працює із олівцями (в тому числі і восковими), фарбами (акварельними і гуашшю), фломастерами. Ці матеріали характеризуються

широкою палітрою кольорів, назви яких дитина може опанувати разом з вихователем або з батьками. Так, поетеса Ганна Чубач має цикл віршів про кольори, які разом з яскравими ілюстраціями можуть стати досить дієвим методичним прийомом:

Коли сонце в небі зріє,

Наше озеро - синіє.

Качур озером гуляє,

Синій шарф на шиї має.

Також дошкільник оволодіває технічними навичками: вчиться правильно тримати в правій руці олівець, пензлик, не стискаючи їх сильно пальцями, аркуш паперу притримувати лівою рукою. Малювання в дитячому саду здійснюється за допомогою олівця або пензля. Це різні матеріали, і вони мають свою специфіку використання і вимагають освоєння особливої техніки. Перш за все, слід прищепити дітям уміння правильно тримати олівець і пензель. Дитина до трьох років прагне захопити олівець в кулак, притиснути його пальцями до долоні. Така звичка є не правильною і потребує при її наявності обов'язкової корекції, що є достатньо клопітким процесом. Для того щоб провести лінію олівцем потрібен натиск на папір тому положення руки має бути стійким, а кисть при цьому вільною, бо при малюванні саме вона змінює своє положення змінюючи при цьому положення олівця, що впливає на характер проведеної лінії.

Малювання пензлем відрізняється від малювання олівцем. Він м'який, і діти можуть отримати яскраву лінію без жодного тиску. Щоб провести лінію потрібної товщини, треба регулювати нахил кисті по відношенню до паперу.

Велике значення в навчанні техніці малювання має оволодіння певними рухами, що дозволяють передати різні форми. Моторика дитячої руки є мало розвиненою і вправління з олівцем чи іншим художнім матеріалом дозволяє розширювати можливості дитячої руки, що в свою чергу є доброю основою не тільки для хорошого малюнка, але і для опанування

навичкою письма. Дитина отримує знання про лінію, вчиться зображати різнохарактерні лінії (пряму, криву, замкнену).

Проаналізувавши навчальну програму для загальноосвітніх навчальних закладів для 1-4 класів з освітньої галузі «Образотворче мистецтво» до підготовчого періоду я б віднесла і I семестр 1 класу де діти опановують такі знання:

- кольори: основні та похідні, теплі й холодні, світлі й темні;
- живопис (елементарне уявлення);
- формат (горизонтальний, вертикальний);
- форма та розмір. [2; 248]

На мою думку особливу увагу варто звернути на таку тему як «Форма та розмір». Для малюнка не тільки дошкільника, але і молодшого школяра характерним є таке явище, як непропорційність зображуваних об'єктів. Так, діти коли малюють на тему «Дари осені» сливу зображають еквівалентну розміру груші або дині. Для коригування цього явища варто проводити попередні бесіди в ході яких дітям прищепляється поняття пропорції, тобто відношення одного предмета відносно іншого.

Отже визначаючи готовність дитини до образотворчої діяльності варто керуватися такими пунктами як:

- наявність технічних навичок використання художніх матеріалів;
- поняття про різноманітні фарбуючі матеріали, їх зображувально-виразні можливості (олівець, фломастер, гуаш, акварель тощо)
- володіння основами колористики;
- опанування основ композиції.

Образотворча діяльність є досить специфічною і потребує спеціальних здібностей, серед яких можна виділити: якість сприймання форми, почуття кольору, величини, простору, ритму, рівноваги та ін., тобто ті утворення, які дають можливість багатогранно і якісно орієнтуватися в

зовнішніх властивостях предмета чи явища, що обстежуються. Коло цих здібностей або носить вроджений характер або потребує клопіткої праці для їх опанування. Якщо дитина проявляє інтерес до малювання то варто почати вже з молодшого шкільного віку процес навчання у спеціалізованих закладах дитячої творчості.

Література:

1. Демченко І. І. Творчий розвиток учнів початкової школи засобами образотворчого мистецтва: Монографія/ І. І. Демченко, М. О. Пічкур, Т. О. Близнюк. – К.: Оміда, 2009. – 218 с.
2. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, 1-4 класи. – К.:Видавничий дім «Освіта», 2013. – 392с.
3. Демченко І.І. Вплив образотворчого мистецтва на творчий розвиток учнів початкових класів/І.І.Демченко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: Збірник наукових праць УДПУ ім. Павла Тичини. – 2002. – № 2. – С. 99-104.